

Hva skal du mene? Hva er den kledeligste holdningen, minste motstands vei til et liv som meningsberettiget? Her er Dagbladet LIVs lettfattelige og resirkulerte oversikt over standpunktene som gjelder denne uka.

...om jentefotballen:

«Jeg er ikke generelt opptatt av fotball, men jeg synes det er utrolig viktig at damene også får prøve seg.»

...om tidenes hasjmutler-sak:

«Jeg er ikke generelt opptatt av fotballer, men skal man ikke tro en mann på hans ærlige pokerfjes?»

...om puppe-TV:

«Ekkelt og spekulativt fjernsyn. Det andre programmet var nesten enda mer motbydelig enn det første.»

...om mordet på Palme:

«Ellers har jo ikke nordmenn for vane å vite for mye.»

...om hvalfangst - denne uka:

«Jada, vi vet nå at Paul Watsons «Sea Shepherd» har kurs for Norge. Spørsmålet er heller når de har tenkt å kaste loss.»

50 mennesker deler en hel bygård på Grønland i Oslo. De spiser middager sammen, trimmer sammen, syr sammen, og ser på TV sammen. Og de trives meget godt, viser en egen rapport fra bofellesskapet.

Av HANNE SUND

Møt beboerne i Friisgate 6, Oslo sentrum: Nærmere 50 mennesker som tok risken på å flytte inn i et bofellesskap uten å kjenne hverandre fra før. Til fellesmiddager, allmøter, trim-treff og avstemninger om kanalvalg i TV-stua.

Den blekrosa bygården på Grønland huser et av de få bofellesskap i Norge som har blitt til på initiativ fra et boligbyggelag. I 1984 inviterte Ungdommens Selvbyggerlag sine medlemmer til å være med på å utforme boligprosjektet. En brukergruppe ble startet, og i 1987 sto 27 leiligheter pluss store fellesrom innflyttingsklare.

– Kan dette gå bra? tenkte flere av beboerne før de flyttet inn i fellesskap med noen kjente, men flest fremmede mennesker. Med femårsjubileet vel overstått kan de lenne seg tilbake og se at eksperimentet har vært vellykket. De bor tett i tett, med akkurat passe avstand. Unge, eldre og barn. Noen familier, noen enslige. Flest nordmenn, men også mange andre nasjonaliteter.

– Og kall oss ikke et kollektiv. Vi er et bofellesskap, korrigerer beboer Inger Ullern (69).

Hun forklarer forskjellen: Kollektiv, det er vennene eller de fattige studentene som slår seg sammen for å dele utgifter. Det var 60-års radikale freakere eller interessegruppene som slo seg sammen av idealistiske grunner. Bofellesskap, derimot, er for alle. Du kjøper din private leilighet på vanlig måte, men ved siden av ditt eget kryptinn får du fellesarealer og sosial kontakt på kjøpet.

For hvem hadde vel hatt plass til vevstue, badstu, trimrom, snekkerverksted og mørkerom i sitt eget hus? I tillegg til lekerom, gjesterom, barnehage, peisestue, TV-stue og langbord til 50.

Barnehage

Mange av rommene har fått sin funksjon underveis. En beboer var fotointeressert, og snart sto mørkerommet klart. Noen vev- og sømkyndige, og med ett hadde huset fått sin egen vevstue. Barnehagen satt litt lenger inne.

Den hittil eneste ekstraordinære generalforsamling i bofellesskapets historie måtte til før familiebarnehagen omsider kunne åpnes i fjor.

– Barnehagedebatten og diskusjonen om folk skulle få lov til å ha katter er nok de mest dramatiske enkeltsakene vi har hatt, smiler Riborg Knudsen (31), leder for styret i Friis' gate 6.

Begge konfliktene løste seg uten å skape dype sår. Både katter og barnehagebarn har fremdeles tilhold i bygården.

«Beboerne trives godt, tildels svært godt»

I desember 1992 utkom en egen rapport om bofellesskapet i Friis' gate 6. Undersøkelsen «Det nye naboskapet» er laget av arkitektene Erlend Løvstakken og Bård Isdahl, som både har vært med på å tegne bygget og siden flyttet inn der.

I 1989 fikk de støtte fra Husbanken og Kommunaldepartementet for å utrede erfaringene fra det særegne boligprosjektet.

For å unngå habilitetsproblemer, fikk Løvstakken og Isdahl arkitektstudenter til å gjennomføre intervjuene med beboerne. Dette er noen av konklusjonene fra spørreundersøkelsen:

■ Beboerne trives godt, tildels svært godt. Miljøet i huset er trygt, ikke minst for barna. Arkitek-

Alburom, hjerterom og fellesrom

– I begynnelsen hadde vi lange diskusjoner om alt mulig, forteller beboerne. Etter hvert har de lært seg å være mer smidige.

– Jeg husker da vi fikk i oppdrag å male dørkarmene i TV-stua og valgte svart! Det utløste ville protester, forteller danske Birgitte Christensen (29).

Karmene forble svarte. Heller ikke de mange kanalvalgene klarer å sette gemytten i kok i TV-stua. Håndsoppreking og flertallsavgjørelser styrer programutvalget.

Frivillighet

– Det viktigste er at fellesskapet baseres på frivillighet, sier Bård Isdahl (47), arkitekten som var med på å tegne bofellesskapet og selv flyttet inn der etterpå.

Folk kan selv velge i hvor stor grad de vil ta del i de sosiale aktivitetene. Erfaringene viser at også de som er tilbakeholdne når de flytter inn, etter hvert blir mer aktivt med i fellesskapet.

Den faste fellesmiddagen to ganger i uka har stor oppslutning. Andre aktiviteter oppstår mer spontant. De har dratt i flokk og følge til Inger Ullerns hytte for å hogge juletrær, de har hatt jule- og påskefrokoster i peisestua og vaffelsamlinger i vestibylen etter lørdags-handelen.

Friis' gate 6 er dessuten et ressursvennlig fellesskap. De har kommet i gang med kil-desortering av søppel, og enkelte har til og med praktisert «resirkulering» av klær. De har samlet sammen plagg de ikke trenger og latt naboen forsyne seg med det de vil ha.

Nye kjærest

Gjennom bofellesskapet har de voksne funnet nye venner, barna nye lekekamerater og noen har til og med funnet kjærligheten. For flere av beboerne har Friisgate 6 gitt det sosiale nettverket som mange storbyinnbyggere savner.

– Vi mangler aldri noen å finne på ting sammen med. Savner du selskap, er det bare å stikke inn i TV-stua. Og i sommer er vi tre stykker fra huset som reiser på ferie til Hellas sammen, sier Ingrid Qvammen (31).

Beboerne innrømmer at andre venner muligens har blitt litt for neglisjert etter at de flyttet inn i Friis' gate 6. Det er så mye mer lettvent å stikke over til naboen.

– Vi har løst det ved å få de beste vennene våre til å flytte inn i naboleiligheten, sier Barbro Thorvaldsen (36).

50 MENNESKER: Den blekrosa bygården på Grønland i Oslo huser nærmere 50 mennesker som tok sjansen på å flytte inn i bofellesskap selv om de ikke kjente hverandre fra før.

Mange av beboerne, ikke minst barnefamilie, var i utgangspunktet skeptiske til å flytte til et strøk med støvete sentrumsgater og rykte som kriminelt belastet. I stedet har den blekrosa bygården blitt en oase midt i Oslos bykjerne.

– Jeg kan ikke tenke meg noe tryggere sted for barn å vokse opp, mener Tone (29), som bor her med mannen Hein W. Barthold (28) og den toårige sønnen Sebastian.

I den grønne, blomstrende bakgården har de lekeplass, og i hver etasje finnes kamater å leke med eller voksne man kan ty til for hjelp eller trøst.

Alburom

– Bofellesskap? Fysjda. Det var den spontane reaksjonen Barbro Thorvaldsen fikk da hun fortalte en bekjent hvordan hun bodde.

– Jaså, du bor på eldresenter? spør folk 69-årige Inger Ullern når hun nevner ordet bofellesskap.

Beboerne i Friis' gate har etter hvert blitt vant til både negative, undrende og begeistrede reaksjoner. For dem er dette ganske enkelt en boform som gir mer av både alburom, husrom og hjerterom.

fordel for en større leilighet. I dag går 15 prosent av innskudd og leie fra hver husstand til å dekke bygårdens fellesrom. Tilsvarende har alle leiligheter et redusert areal, i gjennomsnitt 15 prosent i forhold til Husbankens minstestandard.

■ Arkitektene mener de har fått bekreftet sin hypotese om at bofellesskap gir mer grobunn for omsorg og vennskap enn hva et vanlig naboskap gjør. Friisgate 6-beboerne

gir hverandre ofte hjelp, og mange nære vennskap har oppstått.

For Isdahl og Løvstakken har et av hovedformålene med rapporten vært å vise at bofellesskap ikke trenger være en spesialitet for de få, men at det også kan være en boform for det brede lag av folket. Deres mål er å spre resultatene fra undersøkelsen til utbyggere og boligplanleggere og vise at Friisgate 6 kan være en boligmodell for framtida.

BADSTUTREFF for Tone Barthold (f.v.), Gunn-Bente Johansen, Ingrid Qvammen og Inger Ullern.

VEVSTUA så dagens lys i 1991. Et kjellerrom sto tomt, og beboerne visste ikke helt hva de skulle fylle det med – før en gjeng med vev- og søminteresserte fikk ideen til å skaffe vevstoler og symaskiner. F.v.: Doris Karmi, Carin van der Lelie og Anette Boman.

BARNEROMMET: Bofellesskapet i Friis' gate er et Eldorado for barn, mener beboerne. Alltid noen å leke med, alltid noen voksne som stiller opp, og alltid et lekerom å gå til. F.v.: Aisah Blom Nyan (3), Ingrid Torgersrud (1) og Sebastian Barthold (2).

TRIMROMMET – et flittig brukt fellesrom i Friis' gate 6. Fra venstre: Hein W. Barthold, Barbro Thorvaldsen og Riborg Knudsen.

FELLESmiddag for beboerne i Friis' gate 6. Vanligvis samles bofellesskapet rundt matbordet to ganger i uka. F.v. og rundt bordet: Hein W. Barthold (med ryggen til), Tone Barthold, Sebastian Barthold, Ingrid Torgersrud, Barbro Thorvaldsen, Grim Torgersrud, Birgitte Christensen, Ingrid Qvammen, Riborg Knudsen, Gunn-Bente Johansen, Inger Ullern, Doris Karmi, Carin van der Lelie og Anette Boman. (Alle foto: Annelise Jackbo)

Kvinne- pionerene

Borettslaget «Kollektivet» på Hovseter i Oslo er selve veteranen blant bofellesskap utformet i samarbeid med boligbyggelagene.

«Kollektivet» sto ferdig i 1976 og har på mange måter vært inspirasjonskilden da USBL startet Friis' gate-prosjektet.

Historien begynte alt i 1962, da tre kvinneorganisasjoner tok initiativ til et kollektivhus. Oslo kvinnesaksforening, Oslo krets av Norske kvinnelige akademikerens Landsforbund og Oslo Yrkeskvinneres klubb fikk etter hvert med seg Ungdommens Selvbyggerlag.

For kvinnegruppene var kollektivhuset en del av kvinnesaken. Et bofellesskap med servicefunksjoner ville gjøre det lettere for kvinner med familieforpliktelser å komme seg ut i yrkeslivet.

RØM

-me er godt og lett vint til grillmat, til salat, til spekemat, og til fisk og skalldyr. Husk rømme til sommermaten, enten du koser deg hjemme, på hytta, på stranden, eller stikker

TIL SKOGS

Rømme til dressing, rømme til dip, rømme som smakstilsetning. Eller hva med rømmevafler? Mmmm!
Rømme finner du i kjøledisken i butikken. God Sommer!

LEV GODT

I SOMMER

